

Rostul vieții sau de ce ne place știința (The aim of the life or why we like science)

Trebuie să facem o distincție netă între scopurile finale, adică acele performanțe mai îndepărtate, care conferă un sens vieții noastre, și mijloacele cu ajutorul cărora nădăjduim să le realizăm. De exemplu, banii nu pot fi nici o dată un scop final; ei nu au nici o valoare în sine. Ei nu pot servi decât ca mijloc pentru atingerea unui scop final, care are valoare în sine pentru noi.

Concepția hedonistă despre viață este singura filozofie conform căreia scopurile finale sunt identice cu mijloacele. Hedonismul renunță la orice străduință ce nu oferă o plăcere personală nemijlocită și imediată, cum sunt, de pildă, plăcerile gastronomice, bucuriile passive oferite de artă, călătoriile sau contemplarea naturii.

În general, scopurile noastre imediate urmăresc un folos nemijlocit. De cele mai multe ori un scop imediat constituie o plăcere: satisfacerea unei plăceri senzoriale, dezlegarea unui joc complicat de cuvinte încrucișate, o partidă de șah, savurarea unei mâncări bune, a unui vin delicios, contemplarea unui peisaj frumos...

În ceea ce privește scopul adevărat și îndepărtat al vieții, trebuie să dăm răspunsul cel mai sincer posibil la întrebarea: ce așteptăm, de fapt, de la viață ?

În general, avem două sau mai multe scopuri de perspectivă, dintre care aproape întotdeauna unul este mai important decât celelalte.

Toate aceste scopuri individuale, variabile de la individ la individ constau, în mod conștient sau subconștient, în **câștigarea bunăvoinței celor din jurul nostru.**

Trebuie să avem intenții nobile pentru a putea da o direcție și un sens vieții. Pentru aceasta scopurile finale trebuie să posede două proprietăți fundamentale: să fie ceva pentru care se muncește intens și să aducă roade trainice care să se acumuleze de-a lungul vieții.

Filosofia, religia și politica sunt surse vechi și încercate ale omului în căutarea unui scop în viață.

Să recunoaștem că, aproape toți dintre noi ne-am apucat destul de prost de treabă și de aceea intențiile noastre rămân nerealizate. Totuși, în general, năzuim întotdeauna să obținem bunăvoința și considerația celorlalți.

Străduința către scopurile imediate cât și către cele îndepărtate poate fi deopotrivă inconștientă (satisfacerea instinctelor fundamentale), cât și conștientă (urmărirea unei direcții acceptate în vederea realizării scopului propus).

Există câteva straduințe conștiente fundamentale:

- a. Să fii în slujba unor forțe superioare: a lui Dumnezeu, a regelui, a patriei, să fii atașat onoarei, să promovezi binele familiei.
- b. Să obții puterea: puterea de dragul puterii, faima, admirația maselor. (Ceea ce îi determină pe oameni să acapareze puterea este sentimental puternic al nesiguranței).
- c. Să faci bucurii altcuiva. Este vorba de iubirea dezinteresată față de oameni, de creativitatea artistică și științifică, de bunătatea față de prieteni și față de animale.
- d. Să-ți faci ție însuși bucurii (adevăratul hedonist este condus de acest precept).

Invocarea unor forțe superioare sau obținerea puterii sunt scopuri îndepărtate, care pot conduce de-a lungul vieții la bine sau la rău. Bucuria oferită altora sau nouă înșine ne oferă o satisfacție imediată.

Marele savant Hans Selye /1907-1982/ (laureat al Premiului Nobel pentru teoria stresului uman) spunea cu sinceritate că aspirația către success și apreciere a fost cea mai puternică forță motrice de-a lungul întregii sale vieți.

Când traducem în viață principiul “Câștigă-ți pe merit iubirea aproapelui tău”, cel mai important lucru este bunăvoința acelora aflați trup și suflet alături de noi. Cu cât realizăm performanțe mai mari, recunoscute, cu atât putem conta pe bunăvoința a mai multor oameni. Cu un rezultat, precum teoria relativității a lui Einstein, binemerităm bunăvoința și admirația a aproape întregii omeniri.

Toți oamenii, indiferent de nivelul lor cultural, aspiră la o performanță. Pentru unii performanța este legată de înțelegerea lumii, de extragerea unor adevăruri despre ceea ce ne înconjoară, care apoi sunt dăruite lumii. Unii savanți, închipuți sau nu, pretind că ei lucrează pentru a servi omenirea.

Totuși, descoperirea pură, adevărată, furnizează și un sentiment puternic de bucurie, pentru că ceva greu a fost realizat ! Este o bucurie și în același timp un sentiment, asemănător celui religios, că ai pătruns într-un domeniu ascuns de către Dumnezeu. Este sentimental pătrunderii pe tărâmul interzis.

Iata, deci, că știința are două determinări: 1) cunoaștere pe trepte tot mai largi și mai adânci și 2) înțelegerea a ceea ce înseamnă natura cu formele ei vii și moarte, pe toate scările dimensionale.

Ființa rațională nu poate accepta infinitul în nici un sens. De aceea încearcă mereu spargerea frontierelor cunoașterii în speranța de a găsi ceva care să spună: până aici, mai departe este doar întoarcere. Infinitul sau nimicul sunt noțiuni la fel de exasperante. De aceea au proliferat numeroase teorii cu care s-a umplut vidul (câmpuri speciale generatoare de particule, contracția spațiului până la distrugerea a ceea ce este complet gol) precum și teorii care au răpus infinitul (concepția universului globular și al celui alcătuit din globule cosmice interdependente).

Deosebit de mult s-au îndârjit oamenii asupra noțiunii de timp, pentru că incontrollabilitatea sa și unica sa direcție erau incompatibile cu aspectele lumii materiale. Timpul a fost alungat din universal gol de către teoriile moderne, pentru că însăși definirea lui nu putea fi făcută decât pe baza mișcării corpurilor din Univers la orice scară de dimensiune.

Se spune că omul de știință lucrează doar pentru propria sa curiozitate. În realitate este ceva mai mult. Supus acelorași angoase ca și omul simplu, el își găsește liniștea propriei sale conștiințe căutând relații în lucruri și determinări din care să înțeleagă propria sa determinare. Setea de înțelegere prin căutare continuă este o caracteristică a tuturor oamenilor, dar este puternic exprimată în mintea oamenilor de știință.

Spre sfârșitul vieții, marele fizician și profesor Th. V. Ionescu de la Universitatea din București, spunea: "Mai vreau să trăiesc încă 10 ani ca să înțeleg și eu ce este fizica !..."